

Tvärvetenskaplig Natur-o-Kultur Kunskap (TNKK-14)

med

Kunskapens Lavin och Själens Motionsslinga

Maj-kurs 2008

organiserad för fjortonde året

av

Nils-Axel Mörner i samarbete med Mälardalens Högskola

som en

5-poängskurs vid Mälardalens Högskola – kurskod: KI 3900

Målgrupp:

alla som söker vidgade vyer och kunskap med perspektiv

ni alla, studenter och forskare, lärare och utbildningsledare,
berörda parter inom aktuella kommuner, lokalföreningar, vanliga privatpersoner, etc.

Tid: 7 maj + 19-25maj, 2008

Plats (19-25 maj): **Solberga Gård** i Åkers Styckebruk.
stora delar av kursen sker i fält (fot, buss, kanot) i området
Åkers Bergslag – Marvikarna – Åkers Styckebruk

Kursbeskrivning:

Inom området Marviken – Åkers Styckebruk – Gripsholm ligger hela vårt lands integrerade natur- och kulturutveckling kondenserad på ett fascinerande sätt. Vi avser ta vara på detta. Geologi, arkeologi, ekonomisk historia, kulturgeografi, folklivsforskning, historia, naturvård och övriga relaterade frågor binds ihop på ett nytt sätt. Fältiakttagelser varvas med lektioner, diskussioner och utflykter. Samhälle och universitet möts. Olika ämnen korsas. Den röda tråden blir naturens och kulturens integrerade utveckling inom detta lilla kärnområde och dess frapperande detaljerade spegling av hela rikets natur- och kulturutveckling från istid till nutid, kanske även framtid.

Kursanmälan eller förfrågning:

För 5-poängskursen vid MdH:

Krav: "allmän behörighet" för högskolestudier. Ingen kursavgift!!

Anmälan till Mälardalens Högskola, Irene Vassfjord, 016-153401

Kurskod KI 3900, senast 08-05-07.

Inger Orre, Inst. design & produktutv., 016-153642, inger.orre@mdh.se

För "vanlig kurs":

Inga förkunskaper behövs

Anmälan till Nils-Axel Mörner senast 07-05-15

2500 kr som vanlig kurs öppen för alla (förhandlingsbart för obemedlade)

Nils-Axel Mörner

tel. 08/7171867, morner@pog.nu, postgiro 9257433-4

"Tvärvetenskaplig Natur–Kultur Kunskap": 7+19-25 maj 2008

Preliminärt P R O G R A M

- Onsdagen den 7 maj:** **Mälardalens Högskola, Eskilstuna**
 10.00 introduktions föreläsning av Nils-Axel Mörner ("tidsdesign")
 11.00 kurs och projekt ur designsynpunkt (Inger Orre, m.fl.)
 kurskompendium och annat inläsningsmaterial delas ut

- Måndagen den 19 maj:** **Plats: Solberga Gård i Åker**
 09.00 kursstart, information (Mörner)
 09.15 Sörmland: en karaktäristik (Bronge)
 09.45 Bergslagen: en karaktäristik (Lindblom)
 10.15 Sörmlands kulturhistoria (Josephson)
 11.15 avresa med buss/bilar, lunch på vägen
 Bergarter, mineral & strukturer i fält (Lindblom & Mörner)
 14.00 Kalkbro stenbrott (Lindblom, Friess & Mörner)
 den 7000-års stranden vid Göksjön (Mörner)
 15.30 Nybygget: sedimentlagerföljd, stenredskap, mälarsandsten
 (L.Andersson, Hultkvist & Mörner)
 16.30 Skottvång: varphögarna & museet (Lindblom)
 järnet–gruvan–kolet–transporten (Mörner)

- Tisdag den 20 maj:** "själens motionsslinga"
 09.00 samling grustaget vid Stenhuggarmon (bilparkering)
 rullstensåsen vid Stenhuggarmon (Mörner)
 borring i Skeppmora mosse (Mörner)
 lunch på Stenhuggarmon
 landhöjning, paleoekologi, bebyggelseutveckling och skolprojekt:
 profil: Stenhuggarmon-Långa Edet (Mörner)
 Långa Edet: marin skalgrusbank (Mörner)
 vattenleden-fraktleden-förbipassagerna (Mörner)
 bronsåldersrösen, förkastningsbranter (Mörner)
 kolmilan ur olika synvinklar (Mörner)

- Onsdag den 21 maj:** kanotdag (natur, tektonik, arkeologi, biologi)
 09.00 start Visnarens strand (C. Andersson)
 Kulberget, Gröna slätten, Ulva (Elmqvist & Mörner)
 Långa Edet: ung jordbävning, rösen, lagerföljder, kolbottnar (Mörner)
 Närområdets biologi (Elmqvist)
 Krampan: natur- & kulturhistoria (Mörner & Elmqvist)
 Hängandemeanderbågar från 700 f.Kr, vandring längs Kvarnbäcken.
 Här etablerades fast bebyggelse på 500-talet e.Kr.
 Laxne: dalspärren, dragrännan, stora röset, m.m. (Mörner)

- Torsdag den 22 maj:** metallurgi & järnhantering
 09.00 besök i Åkers ännu aktiva järnverk (Lidén & Lundin)
 10.00 Metallurgi och järnhantering (Klevebring)
 11.00 Järnet och Jernkontoret (Nyquist)
 12.00 buss/bilar avgår (lunch vid Malsjön)
 13.00 Slagg i naturen (Hultkvist & Klevebring)
 "Ur-skottvång" (Mörner & Friess)
 Sedimentens vittnesbörd om begynnande järnmalmshantering (Mörner)
 Gruvdrift & slaghammardatering (Friess)
 Stånggångshjulet vid Göksjön (Mörner)
 Kalkbrohyttan från 1300-talet (Mörner & Klevebring)
 Bronsgjutning på gammalt sätt (U. Andersson)

Fredag den 23 maj: Storåker, Ingvar, medeltiden, slotten

- 09.00 avresa med buss/bilar
Ingvar och Ingvarståget (Larsson)
Tema: Var bodde Ingvars far Emund?
Gripsholm, Strängnäs domkyrka, Lida gärde, Åkers kyrka
fältlunch "på vägen"
- 13.00 Åkers Kyrka
Det medeltida Sverige (Rahmqvist)
De medeltida kyrkorna (Bonnier)
- 15.00 Besök på Söderlänna Säteri (Odelstierna)
Arkitektur & historia (Westin)
- 17.00 Besök på Åkers bruksmuseum (Bengtsson)

Lördag den 24 maj: arkeologidag

- 09.00 Strandförskjutningen under Järnålder & Medeltid
och järnålderns "Storåker" (Mörner)
- 09.30 Arkeologiska perspektiv (Ambrosiani)
- 10.30 Sörmländska ortnamnen berättar (Strandberg)
- 12.00 buss/bilar avgår (lunch på vägen)
Åker, Tuna och Lida gärde (Mörner, Strandberg & Ambrosiani)
Vallsberga gravfält (B & Ph Ambrosiani),
Skäggesta & Storåker (Mörner)
borgen vid Mörtsjön (Ambrosiani)

Söndag den 25 maj: bruksanda, bilder & TNKK-syntes

- 09.00 Tankar om det moderna jordbruket (Lembke)
- 10.30 Landskapsutnyttjande och landskapsuppfattning (Isacson)
samt något om bruksandan och vårt folkhem (Isacson)
- 12.00 Åker: en poetisk fotodokumentation (Lindblad)
- 12.30 lunchavbrott
- 13.30 10.500 år på 17,5 km och 1 vecka: En sammanfattning (Mörner)
Synpunkter – frågor – diskussioner (Kursdeltagarna)
- 14.30 Projekt: "TidsTornet i Läggesta" (Mörner & Johansson)
- 15.00 **Tentamen** på årets TNKK-kurs
- 16.30 (senast) – är årets TNKK-kurs avslutad

TENTAMEN: för de som går MdH-kursen med 5 universitetspoäng

ÖVRIGA: helt kravlös kurs där man bara har roligt och stimuleras

vi bjuder på:

Kunskapens lavin och Själens motionslinga

Tänk på att ta med er sådana kläder som lämpar sig för vår verksamhet.

Lunch innebär matsäck efter eget tycke & smak.

Inkvartering kan ske vid Skäggesta, Skottvång, Solberga, etc.

Nils-Axel Mörner

tel. 08/7171867, morner@pog.nu, postgiro 9257433-4

www.pog.nu

telefon till Solberga eller Mörner under kursen:

0159-30503 eller 0768-765495

ÄMNEN OCH FÖR KURSEN ENGAGERADE PERSONER
 Projektansvarig: Nils-Axel Mörner, i samarbete med Inger Orre vid MdH

Geologi	Doc. N.-A. Mörner (SU, Solberga GeoCenter, TT-projektet) Doc. Sten Lindblom (SU) August Friess (Solberga-projektet)
Arkeologi	Prof. Björn Ambrosiani (Riksantikvarieämbetet) Fil.Dr. Magnus Josephson (Sörmlands Museum) Doc. Mats G. Larsson (författare) Dr. Phyllis Ambrosiani (Riksantikvarieämbetet) Lars Andersson (Gruvföreningen, Nybygget)
Metallurgi & järnhistoria	Tekn.Dr. Björn Klevebring (Klevebring AB) Tekn.Dr. Orvar Nyquist (tidigare VD för Jernkontoret) Karl-Axel Hultkvist (Gruvföreningen, Övre Skottvång) Ulf Andersson (Kalkbro)
Historia	Fil.Dr. Sigurd Rahmqvist (Riksantikvarieämbetet)
Konsthistoria	Fil.Dr. Ann Catherine Bonnier (Riksantikvarieämbetet)
Ekonomisk historia	Prof. Maths Isacson (UU)
Geografi	Fil.Dr. Christian Bronge (P&G/SU)
Folklivsforskning & namnforskning	Prof. Svante Strandberg (UU, ortnamn)
Design & Bild (MdH)	Univ.Lektor. Inger Orre (MdH) Fil.Dr. Thomas Porathe (MdH, TT-projektet)
Kulturhistoria	Charlie Westin (arkitekt) Patrik Odelstierna (ekologi, kulturhistoria) Harry Lindblad (fotodokumentation)
Brukshistoria	Evert Lidén & Hans Lundin (Åkers International) Pehr Bengtsson (Hembygdsföreningen)
Jordbruk, Naturvård & Biologi	Med.Dr. Bjarne Lembke (jordbrukare, doktor) Fil.Dr. Håkan Elmquist (biologi)
Projekt TidsTornet i Läggesta (TT-projektet)	Roland Johansson
Övriga relaterade frågor	Christer Andersson (kanotleden) Kerstin Landin (guide-föreningen) Kurshunden Milton

V Ä L K O M N A

**Fältiakttagelser varvas med lektioner, diskussioner och utflykter.
 Samhälle och universitet möts. Olika ämnen korsas.
 Kunskapen får perspektiv – samtidigt som vi har roligt.**

**Från istid till nutid, även framtid
 10.500 år på 17,5 km och 1 vecka**

”Sveriges roligaste 5 universitetspoäng”